

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 47 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, z późn. zm.).

Konieczność wydania rozporządzenia wynika z wprowadzonej reformy zmieniającej ustrój szkolny. Jednocześnie dotychczasowe upoważnienie dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania przeniesione zostało z ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2017 r. poz. 2198, z późn. zm.) do ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

Projekt rozporządzenia, w stosunku do obecnie obowiązującego rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz. U. poz. 1516, z późn. zm.), zachowuje dotychczasowe rozwiązania w zakresie:

- 1) celów, dla których organizowane są wycieczki;
- 2) możliwości współdziałania ze stowarzyszeniami i innymi podmiotami w zakresie krajoznawstwa i turystyki;
- 3) konieczności dostosowania organizacji i programu do wieku, zainteresowań, potrzeb, stanu zdrowia, kondycji, sprawności fizycznej i umiejętności;
- 4) zgody dyrektora na organizację wycieczki;
- 5) warunków koniecznych przy organizacji wycieczki za granicę, w tym obowiązku ubezpieczenia uczestników od następstw nieszczęśliwych wypadków i kosztów leczenia, oraz znajomości języka obcego przez kierownika lub opiekuna wycieczki;
- 6) zgody rodziców niepełnoletnich uczniów na ich udział w wycieczce;
- 7) warunków dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa;
- 8) kompetencji dyrektora szkoły do wyznaczenia kierownika i opiekunów wycieczki;
- 9) obowiązków kierownika i opiekuna wycieczki, z tym że obowiązek kierownika wycieczki dotyczący podsumowania, oceny i rozliczenia finansowego wycieczki po jej zakończeniu został uzupełniony o konieczność przedstawienia tej informacji dyrektorowi oraz rodzicom w formie i terminie określonych w statucie szkoły. Rozwiązanie to pozwoli na upublicznienie społeczności szkolnej efektów jakościowych takich wycieczek oraz kosztów, jakie realnie zostały poniesione w związku z wycieczką;
- 10) wyrażenie zgody przez dyrektora na łączenie funkcji kierownika i opiekuna wycieczki.

Projekt rozporządzenia przewiduje zmiany o charakterze dostosowującym do nowej struktury szkół oraz porządkującym, w tym związane z terminologią przyjętą w przepisach ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, tj.:

- 1) zastąpienia pojęcia „upowszechnianie wypoczynku” (wskazanego dotychczas jako jeden z celów organizowanego przez przedszkole, szkołę lub placówkę krajoznawstwa i turystyki) pojęciem „upowszechnianie aktywności fizycznej” – pojęcie „wypoczynek” zdefiniowane w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty wyklucza możliwość jego organizowania poza feriami letnimi, zimowymi oraz wiosenną i zimową przerwą świąteczną;
- 2) zastąpienie pojęcia „przeciwdziałanie patologii społecznej” pojęciem „przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym” – zgodnie z terminologią używaną obecnie w psychologii rozwojowej;
- 3) zrezygnowano z określenia zajęć „lekcyjnych, pozalekcyjnych i pozaszkolnych”, których definicja nie występuje w przepisach ustaw z zakresu oświaty;
- 4) w opisie wycieczki przedmiotowej zrezygnowano z określenia „przedmioty pokrewne”, z uwagi na brak występowania tego pojęcia w ramowych planach nauczania. Zgodnie z projektem rozporządzenia, organizowanie wycieczek przedmiotowych będzie inicjowane i realizowane w celu uzupełnienia programu wychowania przedszkolnego lub programu nauczania zajęć edukacyjnych dopuszczonych do użytku w danym przedszkolu lub szkole. Wskazanie przykładowych form wycieczki przedmiotowej, tj. szkół zimowych, zielonych lub ekologicznych zobowiąże szkoły do ich organizacji jedynie w celach edukacyjnych, eliminując wyjazdy o charakterze wypoczynkowym.

Ponadto, w projekcie rozporządzenia wprowadzono nowe rozwiązania:

- 1) przepisy dotyczące bezpieczeństwa zostały uzupełnione o konieczność stosowania się do zasad ustalonych przez organy zarządzające danym terenem, np. dyrektorów Parków Narodowych. Uczniowie i ich opiekunowie powinni respektować ustalenia zawarte w regulaminach tras turystycznych i szlaków turystycznych, których celem jest uniknięcie szkód zarówno dla środowiska przyrodniczego, jak i zdrowia własnego;
- 2) ustalono trzy formy organizowania krajoznawstwa i turystyki, w zależności od specyfiki organizowanej formy (np. przygotowania kondycyjnego i posługiwania się specjalistycznym sprzętem). Zrezygnowano z pojęcia imprezy, która praktycznie nie była używana przez przedszkola, szkoły oraz placówki i mogła być kojarzona z obowiązkami wynikającymi z przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2017, poz. 1553, z późn. zm.), którym placówki oświatowe nie podlegają. Zaproponowany katalog form krajoznawstwa i turystyki obejmuje: wycieczki przedmiotowe, wycieczki krajoznawczo-turystyczne i specjalistyczne wycieczki krajoznawczo-turystyczne;
- 3) odnośnie kierownika wycieczki odstąpiono od możliwości sprawowania tej funkcji przez inną osobę niebędącą pracownikiem pedagogicznym szkoły. Pracownik pedagogiczny szkoły ze względu na specyfikę swojej pracy i realizowanych zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych posiada wystarczające kompetencje, umiejętności

i doświadczenie zawodowe do sprawowania prawidłowej i odpowiedzialnej opieki nad uczniami.

Dotychczasową możliwość wyznaczenia przez dyrektora szkoły innej osoby spełniającej określone warunki (tj. osoby, która ma ukończony kurs dla kierowników wycieczek szkolnych, posiadanie stopnia instruktora harcerskiego oraz uprawnień przewodnika turystycznego, przodownika, instruktora turystyki kwalifikowanej pilota wycieczek, stopień trenera lub instruktora odpowiedniej dyscypliny sportu) uchylono, gdyż brak jest obecnie stosownych uregulowań w obowiązujących przepisach, np.:

- a) niejednolity zakres programu kursu na kierownika wycieczek szkolnych oraz kursu na kierownika obozów wędrownych realizowanych przez podmioty komercyjne bez możliwości stwierdzenia ich skuteczności czy sprawdzenia jakości;
- b) obniżone wymagania wobec przewodników turystycznych, trenerów i instruktorów sportu na podstawie ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów (Dz. U. poz. 829, z późn. zm.);
- c) pojęcie turystyki kwalifikowanej – obecnie nie stosowane.

Kierownikiem wycieczki może być jedynie wyznaczony przez dyrektora szkoły pracownik pedagogiczny tej szkoły.

- 4) odnośnie opiekuna wycieczki niebędącego pracownikiem pedagogicznym szkoły wprowadzono dodatkowy warunek do spełnienia: opiekun wycieczki obowiązany jest przedstawić dyrektorowi przedszkola, szkoły lub placówki aktualną informację z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności. Informacja ta zachowuje ważność przez okres 12 miesięcy od dnia jej wydania. Przepis jest spójny z wymogami określonymi dla kandydatów na kierowników i wychowawców wypoczynku organizowanego zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (art. 92a–92t oraz rozdział 9a), którzy również sprawują opiekę nad dziećmi i młodzieżą. Rozwiązanie to zwiększy bezpieczeństwo uczniów przebywających poza domem podczas wycieczek szkolnych.

Ponadto, w projekcie rozporządzenia zrezygnowano z określenia sposobu finansowania wycieczek ze środków pozabudżetowych. Zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami (art. 3 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych – Dz. U. poz. 2203) zadania oświatowe jednostek samorządu terytorialnego w zakresie kształcenia, wychowania i opieki, w tym kształcenia specjalnego i profilaktyki społecznej, są finansowane na zasadach określonych w ww. ustawie oraz ustawie z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1453). Zapewnienie kształcenia, wychowania i opieki, w tym kształcenia specjalnego i profilaktyki społecznej, jest zadaniem oświatowym gmin, powiatów i samorządów województw (art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe). Ponadto, środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2–4 ww. ustawy – Prawo oświatowe, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

W załączniku do rozporządzenia określono wzór karty wycieczki, który zawiera informacje dotyczące wycieczki, w tym program wycieczki, oświadczenie zobowiązujące do przestrzegania przepisów dotyczących bezpieczeństwa składane przez kierownika i opiekunów wycieczki. Do karty wycieczki będzie dołączana lista uczniów wycieczki.

Przepisy rozporządzenia znajdują zastosowanie przy organizacji krajoznawstwa i turystyki w szkołach i placówkach funkcjonujących w ramach nowego ustroju szkolnego wprowadzonego przepisami ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

Równolegle procedowany jest projekt rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki, które nadal obowiązuje w szkołach i placówkach starego ustroju szkolnego. Nowelizacja ww. rozporządzenia ma na celu wprowadzenie analogicznych – jak w przedmiotowym projekcie rozporządzenia – rozwiązań w przepisach dotyczących szkół i placówek funkcjonujących według starego ustroju szkolnego.

Proponuje się, aby rozporządzenie weszło w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Skrócony termin wejścia w życie przepisów rozporządzenia wynika z konieczności pilnego uregulowania organizacji krajoznawstwa i turystyki w przedszkolach, szkołach i placówkach funkcjonujących według nowego ustroju szkolnego na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe. W związku z powyższym natychmiastowe wejście w życie rozporządzenia jest uzasadnione ważnym interesem państwa, a zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597) i w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Przedmiot regulacji nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Rozporządzenie nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Projekt nie zawiera przepisów określających warunki wykonania działalności gospodarczej, w związku z powyższym nie ma konieczności stosowania przepisów uchwały nr 20 Rady Ministrów z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie zaleceń ujednoczenia terminów wejścia w życie niektórych aktów normatywnych (M.P. poz. 205).

Jednocześnie należy wskazać, że nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektowanego rozporządzenia środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.